

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 331/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Júliusom Kvetánom, advokátska kancelária, Štefánikova 17, Humenné, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní Okresného súdu Bratislava III vedenom pod sp. zn. 21 Cpr 13/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu bola 5. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 21 Cpr 13/2017.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu sťažovateľa (5. júl 2017) prebieha na okresnom súde konanie, ktorého predmetom je určenie, že pracovný pomer sťažovateľa na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) trvá od 1. decembra 2006.

3. Podaním z 8. decembra 2017 sťažovateľ svoj žalobný návrh rozšíril o povinnosť žalovaného zaplatiť mu konkretizované nároky zo sporného pracovného pomeru (ušlá mzda, náhrada za nevyčerpanú dovolenku, stravné).

4. Okresný súd uznesením č. k. 21 Cpr 13/2017-104 z 26. marca 2019 predĺžil žalovanému na jeho žiadosť lehotu na vyjadrenie sa k žalobe.

5. Podaním z 10. marca 2020 sťažovateľ okresnému súdu navrhol zabezpečenie dôkazu (pracovná zmluva z 1. decembra 2006) od žalovaného.

6. Okresný súd uznesením č. k. 21 Cpr 13/2017-179 z 20. mája 2020 zamietol návrh sťažovateľa na zabezpečenie dôkazu z dôvodu, že žalovaný *„jeho existenciu od začiatku popiera a za vyjadrení odporcu i v iných súdnych sporoch medzi navrhovateľom a odporcom týkajúcich sa pracovných pomerov v pozícii vedúci záchytného tábora, odborný referent špecialista – ekonóm, špecialista – ekonóm v záchytnom tábore v Humennom vyplýva, že navrhovaný dôkaz, ktorého zabezpečenia sa navrhovateľ súdom domáha, ani nemá k dispozícii z dôvodu jeho neexistencie“*.

7. Podaním zo 16. júna 2020 sťažovateľ vzhľadom na skutočnosť, že *„ku dnešnému dňu som v rozpore s platnými ust. CSP neobdržal žiadne vyjadrenie žalovaného k mojej žalobe“*, požiadal okresný súd, aby mu *„obratom na moju adresu zaslal všetky tieto vyjadrenia žalovaného vrátane písomností tunajšieho súdu spojené s týmito vyjadreniami“*.

8. Sťažovateľ adresoval okresnému súdu 13. júla 2020 podanie označené ako „sťažnosť – urgencia“, v ktorom poukazuje na skutočnosť, že mu okresný súd dosiaľ požadovanú korešpondenciu so žalovaným nezaslal, a preto považuje „toto konanie súdu za porušenie mojich ústavných práv na súdnu ochranu“. Znovu požiadal o zaslanie predmetnej korešpondencie.

9. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ s odkazom na § 167 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) zdôrazňuje, že „do 30. júla 2020 nedostal vyjadrenie žalovaného k žalobe v súlade s uvedeným § 167 ods. 3 CSP“, v dôsledku čoho mu okresný súd „nezákonne zobral právo na repliku a účinnú procesnú obranu proti hore uvedenému uzneseniu... zo dňa 20. mája 2020 č. k. 21Cpr/13/2017-179... Na základe uvedeného je zrejmé, že Ústavou... garantované právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... sa v konaní... vedeného pod sp. zn. 21Cpr/13/2017 stalo len iluzórnym.“.

10. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1.

Ústavné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

2.

Okresný súd Bratislava III je povinný do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia zaslať [REDAKOVANÉ] všetku písomnú korešpondenciu medzi ním a žalovaným týkajúcej sa vyjadrení žalovaného k žalobe

3.

Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 254,88 Eur... na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Júliusa Kvetána, Štefánikova 17, 066 01 Humenné do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

14. Zákonom upravujúcim spôsob konania pred ústavným súdom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 431/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý v časti upravujúcej spôsob konania pred ústavným súdom nadobudol účinnosť 1. marca 2019.

15. Podľa § 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa § 123 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody.

19. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97).

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

23. Sťažovateľ je v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

24. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 39, § 43, § 123) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

25. Ústavný súd konštatuje, že v sťažnostnom petite sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom nevymedzil zásah podľa § 123 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho označených práv. Ústavný súd však, berúc do úvahy hľadiská procesnej ekonómie, nevyzýval sťažovateľa na odstránenie uvedeného nedostatku, keďže z dôvodov ústavnej sťažnosti možno s dostatočnou spoľahlivosťou identifikovať, čo sťažovateľ považuje za zásah odporujúci jeho základnému právu na súdnu ochranu i jeho právu na spravodlivé súdne konanie.

26. Podľa sťažovateľa k namietanému porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo dôjsť tým, že okresný súd mu „*nezákonne zobral právo na repliku a účinnú procesnú obranu proti... uzneseniu... zo dňa 20. mája 2020...*“. Citované dôvody logicky dopĺňa aj bod 2 sťažovateľom sformulovaného petitu jeho ústavnej sťažnosti, v ktorom usiluje o uloženie povinnosti okresnému súdu „*zaslať [redacted] všetku písomnú korešpondenciu medzi ním a žalovaným týkajúcej sa vyjadrení žalovaného k žalobe*“.

27. Berúc do úvahy zákonný príkaz posudzovať podanie podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde), hodnotí ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa, čo sa týka dôvodov, ako založenú na tvrdenom odňatí procesných práv (právo replikovať a právo procesne sa brániť) garantovaných mu ako sporovej strane zákonom (Civilný

sporový poriadok) na účel domáhania sa jeho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

28. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

29. Z podstaty princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

30. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

31. Pokiaľ teda ide o základné práva a slobody, resp. o práva vyplývajúce z relevantných medzinárodných zmlúv, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci.

Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09).

32. Konanie okresného súdu, v ktorom malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho označených práv, dosiaľ nie je právoplatne ukončené. Prípadné odňatie procesných práv, ktoré sťažovateľ v ústavnej sťažnosti druhovo konkretizoval, je stále reparaovateľné ďalším postupom okresného súdu v predmetnom konaní. Ak by okresný súd sťažovateľovi neumožnil replikovať, prípadne využiť iné prostriedky procesnej obrany, a napriek tomu by rozhodol vo veci samej, Civilný sporový poriadok poskytuje dostatočný procesný priestor na to, aby sťažovateľ svoje základné právo na súdnu ochranu i právo na spravodlivé súdne konanie presadzoval podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania), prípadne neskôr aj podaním mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania).

33. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť je predčasná. Sťažovateľ (aj s ohľadom na aktuálne štádium konania vedeného na okresnom súde) ešte nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon (Civilný sporový poriadok) na ochranu jeho základných práv a slobôd. Preto je naplnená hypotéza § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, čo vedie k vyhodnoteniu ústavnej sťažnosti ako neprípustnej. Ústavnú súd ju tak odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. augusta 2020

Martin Vernarský
predseda senátu